

Uchwała Nr XXVIII/233/2017
Rady Gminy Pokój
z dnia 30 marca 2017 r.

w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pokój
na lata 2017 – 2019

Na podstawie art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.) Rada Gminy Pokój uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Pokój na lata 2017 - 2019, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pokój.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do uchwały nr XXVIII/233/2017
Rady Gminy Pokój
z dnia 30 marca 2017 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Pokój
na lata 2017-2019**

I. Wprowadzenie

Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje stymulacji ze strony rodziny, miłości, zapewnienia bezpieczeństwa, zaspokojenia potrzeb. Rodzina jako naturalne środowisko wychowawcze oddziałuje na osobowość dziecka najsilniej i najdłużej, w sposób świadomy lub nieświadomy kształtuje jego wizję społeczeństwa, wyznawane wartości. Rodzina ma za zadanie pełnić określone funkcje, podstawowe z nich to funkcje opiekuńczo-zabezpieczająca, socjalizacyjna, ekonomiczna, wychowawcza, kulturalna. Ze względu na pełnienie tych funkcji można wyróżnić dwie kategorie rodzin: rodziny funkcjonalne i dysfunkcjonalne.

Współczesna rodzina narażona jest na wpływ wielu negatywnych oddziaływań zewnętrznych, które są przyczyną wielorakich przeobrażeń. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym powstają lub przeobrażają się występujące już problemy. Główną przyczyną występowania współczesnych problemów w rodzinie jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, głównie w wyniku bezrobocia, obniżenia wynagrodzenia, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia. Wszystkie te czynniki wpływają destrukcyjnie na rozwój rodziny, a co za tym idzie na rozwój dzieci w rodzinie. Współcześnie można zaobserwować zwiększenie się liczby rodzin niepełnych, związków nieformalnych czy rodzin zrekonstruowanych, ale także wzrost liczby rozwodów. Z uwagi na powyższe współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami i coraz częściej ma to negatywny wpływ na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania. Program Wspierania Rodziny w Gminie Pokój na lata 2016-2018 stanowi realizację obowiązku nałożonego na gminy w związku z wprowadzeniem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2016, poz. 575, z późn. zm.). Jest koncepcją zintegrowanych i zaplanowanych wytycznych podejmowanych działań w odniesieniu do mieszkańców gminy potrzebujących wsparcia w sytuacji kryzysu w rodzinie. W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4. finansowanie

- a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

8. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na szczeblu gminnym realizowane jest we współpracy ze środowiskiem lokalnym, policją, sądami, organizacjami społecznymi, placówkami oświatowymi, podmiotami opieki zdrowotnej, a także kościołami i związkami wyznaniowymi. Wspieranie rodziny winno być prowadzone za zgodą rodziny oraz jej aktywnym udziałem.

Może ono przybierać dwie formy:

- pracy z rodziną
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka

Formy pracy z rodziną:

- konsultacja i poradnictwo specjalistyczne,
- terapia i mediacja,
- usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi specjalistyczne i opiekuńcze,
- pomoc prawna, szczególnie z zakresu prawa rodzinnego,
- organizowanie dla rodzin grup wsparcia lub grup samopomocowych.

W sytuacji, kiedy nie ma możliwości zapewnienia w rodzinie prawidłowej opieki i wychowania dziecka powiat zapewnia pieczę zastępczą w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy częściowe pokrycie kosztów związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, iż rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej może zostać przydzielony asystent rodziny. Jest to osoba wspierająca rodzinę przez pewien czas, współpracująca z nią w taki

sposób, aby rodzina potrafiła w przyszłości samodzielnie przezwyciężać trudności, zwłaszcza te związane z opieką i wychowaniem dzieci.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

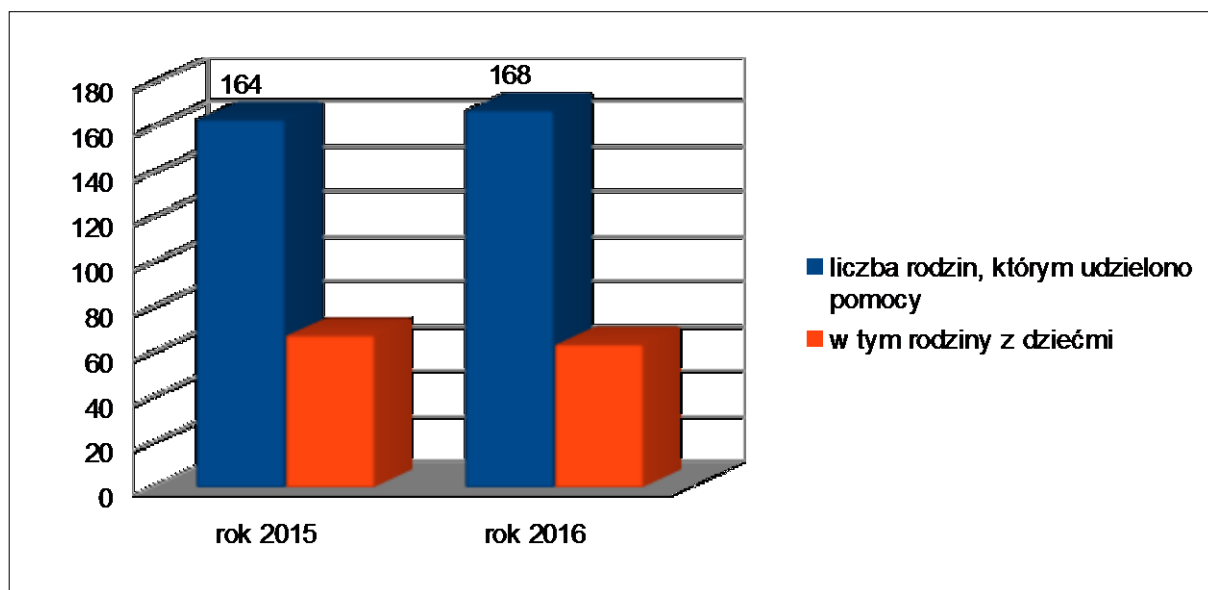
1. opracowanie i realizacja planu pracy rodziną;
2. udzielanie rodzinie pomocy w zakresie poprawy jej sytuacji życiowej, w nabywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
3. udzielanie pomocy rodzinie w rozwiązywaniu problemów:
  - socjalnych,
  - psychologicznych,
  - wychowawczych z dziećmi;
4. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
5. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
6. motywowanie do udziału dzieci w zajęciach psychoedukacyjnych;
7. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla dzieci i rodziców, a także motywowanie do uczestnictwa rodziców w grupowych zajęciach kształtujących prawidłowe wzorce wychowawcze oraz umiejętności psychospołeczne;
8. interweniowanie w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa rodzin i dzieci;
9. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, w tym dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny;
10. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
11. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi osobami lub podmiotami, które działają na rzecz dziecka i rodziny;
12. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
13. monitorowanie funkcjonowania dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z nią.

Stanowisko asystenta rodziny funkcjonuje w gminie Pokój od lipca 2013 roku.

II Diagnoza społeczna

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w roku 2015 na podstawie ustawy o pomocy społecznej wsparcia udzielono 164 rodzinom, z czego 68 rodzin to rodziny z dziećmi. W roku 2016 z pomocy skorzystało 168 rodzin z czego 64 to rodziny z dziećmi.

Wykres nr 1

Źródło: dane GOPS Pokój

Okolo 40% rodzin korzystających z pomocy GOPS to rodziny z dziećmi, często rodziny wielodzietne, potrzebujące wsparcia w różnym zakresie – nie tylko pomocy finansowej, ale często wsparcia w sprawach opieki i wychowania nad dziećmi.

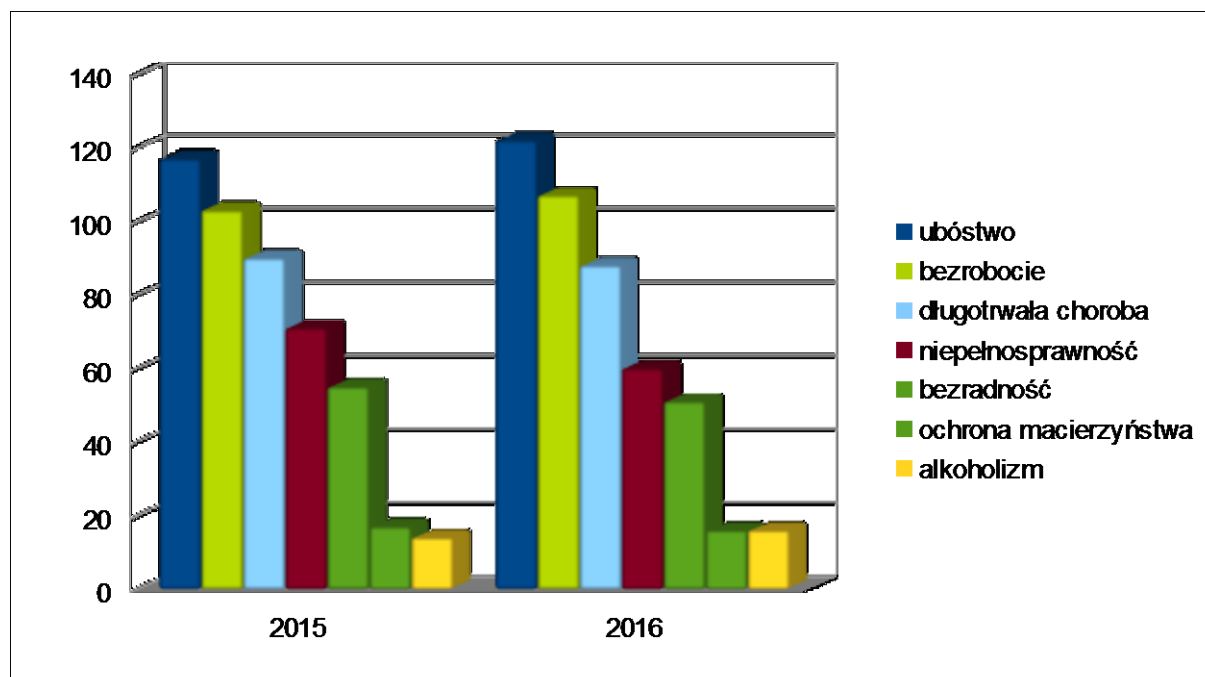
Analizując dane z 2015 roku należy zauważyć że najczęstszym powodem przyznawania pomocy w tym okresie było ubóstwo generowane bezrobocie, które na terenie gminy Pokój stanowi poważny problem. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Namysłowie na dzień 31.12.2015 r. zarejestrowanych było 252 osoby, natomiast w 2016 r. było to 205 osób. Główne przyczyny udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Przyczyny przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju

Przyczyny udzielenia pomocy	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy	
	2015	2016
bezrobocie	103	107
długotrwała ciężka choroba	90	88
bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego	55	51
ochrona macierzyństwa	17	16
niepełnosprawność	71	60
alkoholizm	14	16
ubóstwo	117	122

Źródło: dane GOPS Pokój

Wykres nr 2. Główne przyczyny udzielania wsparcia i pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju w latach 2015 i 2016

Źródło: dane GOPS Pokój

Porównując dane z 2015 i 2016 roku należy zwrócić uwagę, że liczby ulegają niewielkim wahaniom. Oprócz ubóstwa determinowanego bezrobociem dominującymi problemami rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w ciągu ostatnich dwóch lat były długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego, ochrona macierzyństwa i alkoholizm. Większość tych

problemów społecznych w coraz większym stopniu wpływa negatywnie na sytuację mieszkańców gminy Pokój. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w 2015 stanowiła 32,74 % ogółu korzystających z pomocy, a w 2016 r. - 31,10 %.

Bezradność ta może być rozumiana jako konsekwencja innych problemów, takich jak np. uzależnienia czy bezrobocie, jednakże może stanowić również ich przyczynę. Bardzo często problemy występujące w rodzinie zazębiają się, współlistnieją, dlatego też niełatwo jest określić, który z nich stanowi problem pierwotny. Rodziny z takimi problemami często nazywane są rodzinami dysfunkcyjnymi. Rodziny dysfunkcyjne to takie, które nie spełniają swoich zadań względem dzieci. W takiej rodzinie w pierwszej kolejności zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którymi pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane, nie można wyrazić swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci a w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczających ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji kiedy:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
2. występuje problem wykorzystywania seksualnego, czyli taka sytuacja w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystują seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno lub oboje rodziców stosują przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podjmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem, wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, często pracują za granicą (euro sieroctwo) i nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka, głównie emocjonalne. Coraz częściej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione same sobie podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego. Pracownicy socjalni i asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokoju w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych borykających się z różnymi

problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są różnymi dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Pozostając w obszarze problematyki opiekuńczo wychowawczej należy rozwinąć informacje na stanowiące się o rodzinach z takimi problemami. Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie wynika, że w 2015 r. oraz 2016 r. 9 dzieci z terenu gminy przebywało w pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu namysłowskiego piecza zastępcza realizowana jest w rodzinnych formach opieki i wychowania – rodziny zastępcze:

- spokrewnione
- niezawodowe
- zawodowe
- zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego.

Na terenie gminy Pokój funkcjonuje łącznie 5 rodzin zastępczych, w tym 2 rodziny spokrewnione, 3 rodziny niespokrewnione oraz 1 zawodowa, które zapewniają ochronę, opiekę i wychowanie dziecka przez niezbędny do rozwiązania problemów w rodzinie warunkujących separację jej członków.

III Część programowa

1. Zasoby instytucjonalne

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju, ul. Sienkiewicza 5
- Urząd Gminy Pokój, ul. Sienkiewicza 8
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Pokój
- Zespół Interdyscyplinarny działający na terenie gminy Pokój
- Zespół Szkół Gimnazjalnych w Pokoju, ul. 1 Maja
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pokoju, ul. 1 Maja
- Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Domaradzu
- Gminna Biblioteka Publiczna w Pokoju, ul. 1 Maja
- Gminny Ośrodek Sportu, Kultury i Rekreacji w Pokoju, ul. 1 Maja

2. Podstawa prawna działań ujętych w Programie

- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- ustawa o pomocy społecznej
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Pokój na lata 2016 – 2026.

3. Koordynator Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny koordynowana będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju

4. Czas realizacji projektu

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2017 – 2019.

5. Adresaci programu

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Pokój, które są niewydolne zarówno opiekuńczo jak i wychowawczo, są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej, a które chcą współpracować z pracownikami służb społecznych na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi bądź poprawy warunków opiekuńczo wychowawczych.

6. Cele programu (główne i szczegółowe)

Cel główny:

Stworzenie warunków do pozostania dziecka w rodzinie naturalnej lub jego powrotu

Cele szczegółowe:

- pozostawanie dziecka w rodzinie naturalnej,
- powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej,
- wsparcie rodzin dysfunkcyjnych w wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi z problemem nieporadności,
- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie z dziećmi,
- praca z rodziną mająca na celu zapobieganie występowaniu sytuacji kryzysowych

7. Sposób realizacji Programu- kierunki działań

Do realizacji założonych celów ustalono następujące działania:

- systematyczna współpraca instytucji i podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny i dziecka,
- wsparcie rodzin w przezwyciężaniu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej,
- poradnictwo specjalistyczne,
- wsparcie psychologiczne dla członków rodzin pozostających w kryzysie,

- usługi asystenta rodziny,
- pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin ubogich,
- zintensyfikowana praca socjalna z rodziną,
- wsparcie interdyscyplinarne rodzin dysfunkcyjnych,
- partycypacja w kosztach pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- pomoc w formie rodzin wspierających,
- wprowadzenie i rozwój form wsparcia dziennego dla dzieci i dorosłych,
- organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych,
- zapewnienie dzieciom z ubogich rodzin ciepłych posiłków w szkole oraz stypendiów

8. Przewidywane efekty

- zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką pieczy zastępczej,
- reintegracja rodzin naturalnych poprzez powrót dziecka do rodziny,
- zmiana postaw społecznych,
- zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego,
- wzrost poczucia sprawozdawczości członków rodzin,
- ograniczenie patologii społecznej,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację Programu Wspierania Rodziny.

9. Realizatorzy Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Gminy w Pokoju przy współpracy z:

- placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Komisariatem Policji,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Sądem Rejonowym, w tym Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- rodzinami zastępczymi, w których umieszczone są dzieci z terenu gminy Pokój,
- organizacjami pozarządowymi,
- stowarzyszeniami, oraz innymi podmiotami, które zajmują się szeroko rozumianą pracą z rodziną.

10. Źródła finansowania.

Środki na realizację programu mogą pochodzić z:

- budżetu Gminy,
- dotacji unijnych,
- budżetu państwa (konkursy, programy rządowe),
- innych funduszy zewnętrznych, organizacji pozarządowych.

11. Sposób kontroli realizacji Programu

W terminie do dnia 31 marca każdego roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań.

12. Monitorowanie przebiegu Programu

Działania wynikające z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą koordynowane i analizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitorowanie przebiegu Programu będzie odbywało się na bieżąco. Po rocznej analizie założeń i przebiegu ich realizacji będzie dokonywana ocena poszczególnych działań ujętych w Programie. Na jej podstawie powzięte działania będą kontynuowane lub zmieniane stosownie do potrzeb. Sprawozdanie z przebiegu programu zostanie przedłożone Wójtowi Gminy oraz Radzie Gminy do końca marca każdego roku, po upływie pełnego roku realizacji Programu. Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Pokój ma charakter otwarty - jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.

13. Podsumowanie

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest stworzenie optymalnych warunków do opieki i wychowania dzieci w rodzinie naturalnej. Aby sprostać temu założeniu niezbędna jest współpraca instytucji, placówek oraz organizacji pozarządowych wspierających rodzinę w sytuacji kryzysu. Dzięki temu oraz przy aktywnej współpracy rodziny założenia płynące z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mają szansę zostać zrealizowane.